

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.С. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

ДО 25-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

*XVII Міжнародної
науково-практичної конференції
«ЛЮДИНА, КУЛЬТУРА, ТЕХНІКА
В НОВОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ»*

19–20 квітня 2016 року

Національний аерокосмічний університет
ім. М.С. Жуковського «ХАІ»

Збірник матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті», присвяченої 25-річчю незалежності України, містить тези наукових праць, тематика яких охоплює широкий спектр актуальних проблем розвитку техніко-орієнтованого суспільства. Розглядаються питання щодо специфіки політичних та культурних зрушень, що відбуваються в українській державі; соціальних комунікацій різних рівнів – міжкультурних, художньо-мистецьких, професійних, документних; ролі ЗМІ в інформаційному соціумі, а також проблеми вищої освіти, всебічного розвитку сучасної особистості, її патріотичного виховання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гайдачук О.В. – д-р. техн. наук, професор, проректор з наукової роботи
Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського
«ХАІ»

Копилов В.О. – д-р. філос. наук, професор, декан гуманітарного факультету
Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського
«ХАІ»

Прилуцька А.Є. – канд. філос. наук, професор ХАІ, завідувач кафедри
документознавства та української мови Національного аерокосмічного
університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

передбачає створення необхідних об'єктивних і суб'єктивних умов для досягнення цієї мети.

Шевченко Б. Г., ст. викладач

Одеський національний політехнічний університет

Шевченко М. Г., викладач-методист

Березовське вище професійне училище

Одеського національного політехнічного університету

**ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ**

Складність реформування державного управління регіональним розвитком полягає у необхідності дотримання «системності, комплексності, врахування всіх аспектів цього процесу, оскільки кожна з його складових відіграє важливу роль у реалізації стратегічних завдань нової державної регіональної політики. Серед складових реформування системи державного управління регіональним розвитком слід визначити: удосконалення інституційно-правового забезпечення державного управління регіональним розвитком; формування стратегічних пріоритетів розвитку регіонів (у т.ч. шляхом розробки та прийняття Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року; впровадження індикативного планування (прогнозування регіонального розвитку тощо); координацію державної регіональної політики; впровадження дієвого інформаційного забезпечення, регулярного моніторингу всіх сфер регіонального розвитку (як «мови для розробки та прийняття обґрунтованих державно-управлінських рішень); організацію державного контролю за виконанням рішень у сфері державного управління регіональним розвитком в Україні.

З огляду на стратегічний вибір євроінтеграції, реформування державного управління регіональним розвитком в Україні має відповідати європейським нормам та стандартам. Такий підхід дозволить задіяти нові (апробовані світовою практикою) організаційні та інституційні механізми та інструменти реалізації регіональної політики; диверсифікувати джерела, запровадити нові підходи до надання бюджетних коштів та фінансування регіонального розвитку; розширити «можливості регіонів щодо залучення приватного капіталу, коштів міжнародних фондів (у т.ч. грантів структурних фондів ЄС) для фінансування регіональних та міжрегіональних проектів.

Віднайдення нової моделі державного управління регіональним розвитком передбачає оптимальне поєднання самостійності регіонів, насамперед у сфері вирішення повсякденних питань місцевого

(регіонального) розвитку та координуючої, стимулюючої ролі центру (що представляє інтереси суспільства, країни в цілому). Синергія цих двох складових формує основу успішного реформування системи державного управління регіональним розвитком – запоруки конкурентоспроможності регіонів України.

Головним завданням державного управління регіональним розвитком є «розблокування» регіонального (місцевого) розвитку, усунення перешкод, що виникли з об'єктивних чи суб'єктивних причин та заважають досягненню стабільного, збалансованого регіонального розвитку (та країни в цілому).

Серед проблем регіонального розвитку особливої гостроти набувають наступні:

- посилення диспропорційності соціально-економічного розвитку регіонів;

- низька інвестиційна та фінансова спроможність органів місцевого самоврядування (особливо базового рівня) щодо вирішення проблем розвитку;

- невідповідність наявної системи адміністративно-територіального устрою сучасним умовам господарювання та вимогам ефективності публічної влади;

- невідповідність існуючої територіальної організації влади новим завданням розвитку в посткризовий період.

Таким чином, в Україні продовжується тенденція поляризації розвитку та концентрації економічної активності у великих містах та окремих промислових (старопромислових) регіонах за рахунок нераціонального перерозподілу ресурсів на їх користь, зосередження розвитку навколо мегаполісів, великих міст (обласних центрів та транспортно-транзитних вузлів); спостерігається послаблення міжрегіональної кооперації та загалом економічної співпраці регіонів.

Невелика чисельність населення більшості територіальних громад (насамперед це стосується сільських територій, де проживає близько 30% населення України) призводить до їх фінансово-економічної неспроможності, відсутності резервів та ресурсів для власного економічного розвитку; така громада не має фінансових можливостей утримувати орган місцевого самоврядування, а її члени позбавлені доступу до якісних послуг.

Економічна неспроможність малонаселених територіальних громад сіл, селищ та малих міст позбавляє їх важливостей розвитку як із погляду зростання в них економічної активності, так і з погляду створення ними самостійно нормальних умов життєзабезпечення мешканців.

Суттєвим недоліком сучасного адміністративно-територіального устрою є його надмірна подрібненість. Це не відповідає європейській практиці, згідно з якою територіальні адміністративні утворення повинні мати достатній фінансово-економічний, інституційний та кадровий потенціал для забезпечення у межах визначених повноважень високого рівня якості послуг населенню та динамічного соціально-економічного розвитку відповідних територій.

Сучасний стан місцевого самоврядування в Україні не відповідає потребам суспільства. Практика функціонування місцевого самоврядування не сприяє реалізації його головного призначення - створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання членам територіальних громад якісних та доступних публічних послуг, забезпечення сталого розвитку дієздатної громади.

Реалізація реформи потребує запровадження наступних кроків.

1. Законодавче унормування засад нової державної регіональної політики, яка б містила ефективні інноваційні інструменти, а також форми та методи державного управління для вирішення проблем розвитку регіонів України відповідно до європейської практики;

2. Запровадження взаємоузгодженої системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави та регіонів шляхом:

- оптимізації відповідної правової бази, що унормовує систему стратегічних планових та прогнозних документів, процедури їх розроблення та реалізації на всіх рівнях територіальної організації влади;

- забезпечення повсюдності запровадження стимулювання розвитку регіонів на основі договірних стосунків між Урядом та органами місцевого самоврядування регіонального рівня;

- створення дієвого механізму координації діяльності та узгодження галузевих та секторальних програм розвитку регіонів із стратегічними завданнями державної політики регіонального розвитку;

- формування державної системи моніторингу та оцінки впливу секторальних політик органів виконавчої влади на розвиток територій;

- впровадження середньострокового бюджетного планування на рівні місцевих бюджетів;

- застосування апробованих міжнародною практикою регіонального розвитку.

3. Підвищення ефективності та прозорості механізму фінансового забезпечення регіонального розвитку через:

- диверсифікацію джерел та форм фінансування регіонального розвитку; запровадження нових підходів до порядку надання бюджетних коштів на цілі регіонального розвитку;

- створення умов усунення бар'єрів для співпраці України з європейськими організаціями та фондами, що опікуються політикою та фінансовою підтримкою регіонального розвитку;

- широке залучення приватного капіталу для фінансування спільних регіональних та міжрегіональних проектів;

- удосконалення систем моніторингу й оцінювання використання бюджетних коштів, підвищення відповідальності місцевих органів влади за ефективне використання ресурсів, спрямованих на вирішення соціально-економічних проблем регіонів.

4. Розроблення концептуальних засад удосконалення системи місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх територіальної основи.

5. Створення правових механізмів для зміцнення потенціалу розвитку територіальних громад.

Шевченко В. П., ст. викладач

Мкртчян М. Ж., ст. викладач

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

***ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ, ХАРАКТЕРНІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ
ЗЕМЕЛЬ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII ст.***

Визначні події як в історичному, так і в юридичному сенсі припадають на козацько-гетьманську добу, тоді політична думка України розвивалася в контексті правових документів, які відображали аспекти державного устрою і міжнародних відносин України. Відтворювали ідеї просвітників по відношенню до суспільства і держави. До важливих правових документів того часу можна віднести «Березневі статті», «Гадяцький трактат», «Угоду та Конституцію» Пилипа Орлика. В них було закладено правову основу міжнародних договорів України з іншими державами, чітко простежувалися основи української державності, визначалися конституційні засади державного і суспільного ладу.

«Березневі статті» передбачали збереження козацьких, міщанських і шляхетських прав, вольностей; право українців самим вирішувати, хто до якого стану має належати; право самостійно збирати податки; право обирати гетьмана, самостійно вирішувати питання міжнародної політики (за винятком Росії і Туреччини). Зміст статей розкривав, з одного боку, демократичну сутність української державності, яка ґрунтувалася на принципі виборності вищих посадових осіб і суддів, з іншого – правові зобов'язання української сторони перед Московським